

**III. mezioborový kongres
DOPRAVNÍ ÚRAZOVOST
ZNALECTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE
31. srpna – 1. září 2023, Mikulov**

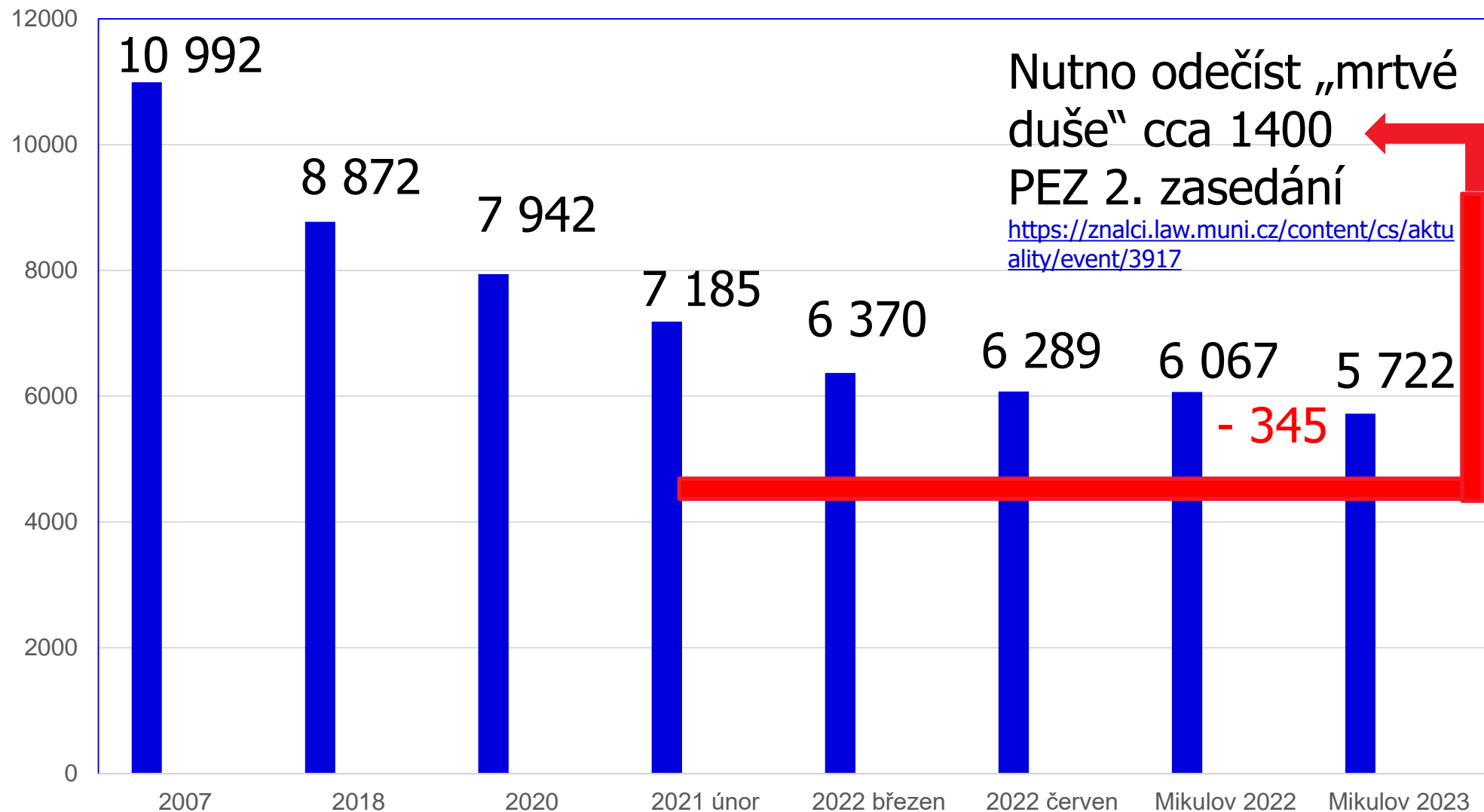
**Znalectví a Metodika nejen z pohledu ombudsmana
aneb
o znalectví obecně a Metodice konkrétně**

Miroslav Frýdek

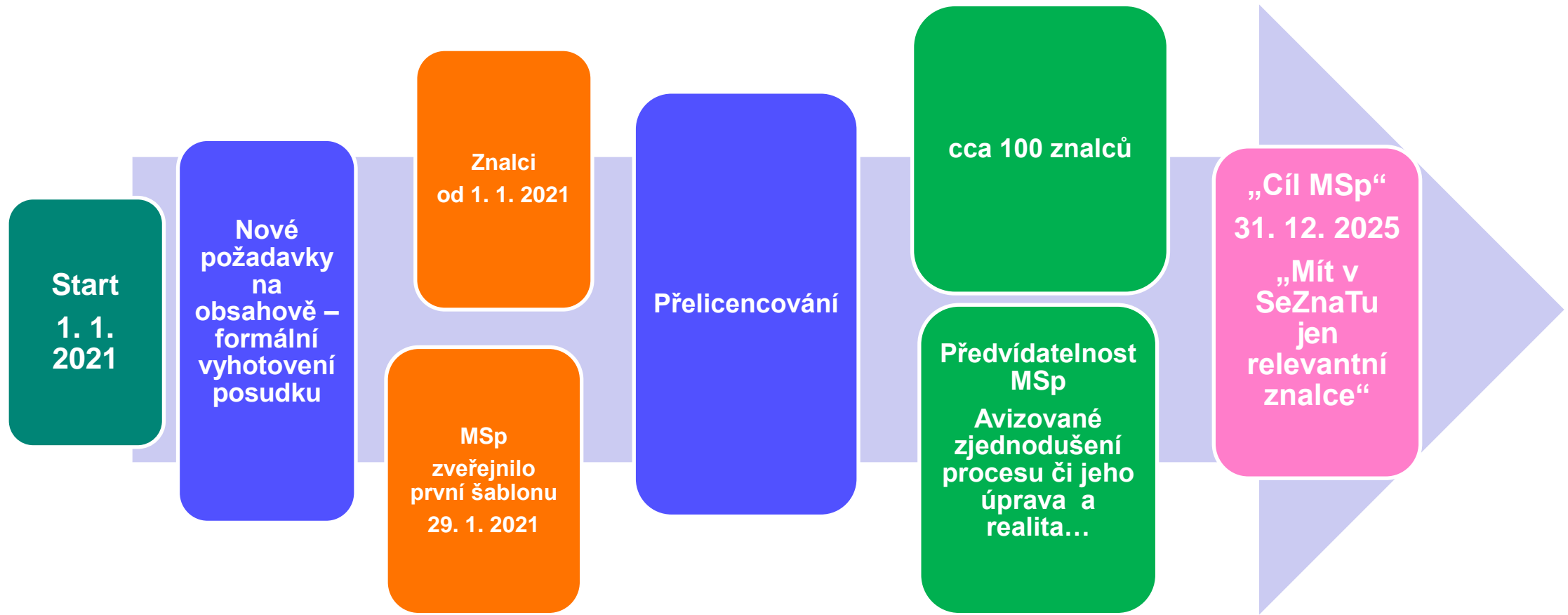

ombudsman
veřejný ochránce práv

Od Mikulova 2022 k Mikulovu 2023 – počty znalců

Přechodné období

- Licenční řízení v přechodném období se znalci jmenovanými dle znaleckého zákona z roku 1967 je klíčovým procesem, který zajišťuje řádné fungování odborné expertní činnosti nejenom pro orgány veřejné moci, neboť se jedná o největší odbornou personální základnu expertů v ČR.

<https://znalci.law.muni.cz/content/cs/odpovedna/event/3953/>

Odměňování znalců

iDNES.cz / ZPRAVODAJSTVÍ

Domácí Zahraničí Krími Kraje Volby Ekonomika Kultura Finance Revue ☰

Domácí

Názory MediaHub Petr Pavel NATO Volby Koronavirus Zprávy z EU Speciály

Soudům docházejí peníze, nemají na znalce ani tlumočníky. Resort rozpočty řeší

27. srpna 2023 13:20

Soudům začaly docházet peníze v rozpočtech. Ty totiž zůstaly stejné jako loni, i přes vyšší inflaci. Některé soudy přestaly vyplácet odměny znalcům či tlumočnickům, hrozí také, že brzy nebudou mít na zaplacení energií či platů samotných soudců. Ministerstvo spravedlnosti nyní situaci řeší.

ilustrační snímek | foto: Profimedia.cz

Soudy například přestaly vyplácet odměny obhájčům ex officio, tedy právníkům přiřazeným klientům soudem. „Naše kancelář se věnuje případům ex officio zhruba dvakrát ročně. V Praze je to specifické, protože

Češi musí tlačit na zvyšování mezd, za Západem zaostáváme, říká ekonom

Reklama

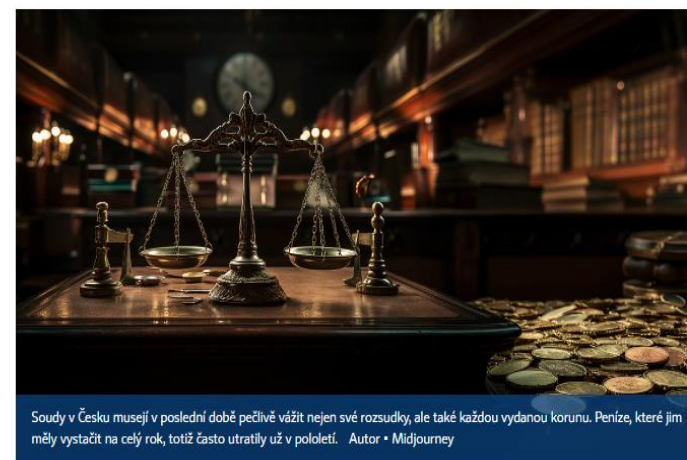
10% sleva a poštovné 0 Kč do 31.08.2023

Sedm korun na účtu. Soudy jsou bez peněz, přestávají platit znalcům i advokátům

Marek Pokorný redaktor

24. 8. 2023 00:00 • 6 min. čtení ▶ PŘEHRÁT ČLÁNEK

Soudy v Česku musejí v poslední době pečlivě vážit nejen své rozsudky, ale také každou vydanou korunu. Peníze, které jim měly vystačit na celý rok, totiž často utratily už v pololetí. Autor • Midjourney

Brněnský soudní znalec Marek Semela dělal na jaře posudek kvůli banální dopravní nehodě a také jej obhájil při jednání příbramského okresního soudu. Jako obvykle pak zaslal vyúčtování, a to na 10 065 korun. Peníze měl dostat nejpozději nočním července, zatím mu ale nedorazily. Až po opakované úřední mu

**Metodika Nejvyššího soudu
Cpjn 14/2014
a
ombudsman
sp zn. 6709/2019/VOP**

Metodika Nejvyššího soudu Cpjn 14/2014 a ombudsman sp zn. 6709/2019/VOP

- **V závěru zprávy o šetření ochránce uvedl, že by byl rád, aby se zpráva stala podkladem pro širší diskuzi.** Skutečně široce zastoupená a odborně vedená debata, které se budou moci účastnit i zástupci z řad kritiků Metodiky a její využitelnosti při znalecké činnosti, totiž doposud neproběhla, a je přitom zcela klíčová pro řešení nejpalčivějších problémů současné úpravy a praxe.
- **Ministerstvo spravedlnosti** v reakci na zprávu o šetření přislíbilo, že na podzim roku 2021 uskuteční **jednání formou kulatého stolu**, kterého by se vedle zástupců Ministerstva zdravotnictví a Nejvyššího soudu měli zúčastnit i zástupci širší odborné lékařské veřejnosti, zejména zástupci České lékařské komory.
- Ministerstvo rovněž uvedlo, že nehodlá v rámci své **dohledové činnosti aplikaci Metodiky** vyžadovat a vymáhat, **neboť ji s ohledem na její odborně nejednoznačnou povahu nemůže považovat za všeobecně uznávaný a univerzální standard odborné péče.**
- **Ministerstvo nadále nehodlá vyžadovat absolvování kurzu zaměřeného na aplikaci Metodiky.** Postačí, absolvuje-li žadatel jakýkoliv jiný kurz materiálně zaměřený na hodnocení míry bolesti a funkčních schopností člověka. V dohledové praxi hodlá usilovat o eliminaci posuzování právních otázek znalci v odvětví hodnocení míry bolesti a funkčních schopností při újmách na zdraví (stanovení nemateriální újmy na zdraví).
- <https://eso.ochrance.cz/Nalezene/Edit/9252>

Atomizace problému

- 1) Existence Metodiky jako takové
- 2) Existence znaleckého oboru – co je právní a co skutková otázka?

Ad 1) Existence Metodiky jako takové - právní věty šetření ombudsmana

I. Metodika k náhradě nemajetkové újmy **není právní úpravou, shrnutím zásad, na kterých by se shodla sama soudní praxe (ve smyslu důvodové zprávy k novému občanskému zákoníku), ani pouhou výkladovou pomůckou. Je zcela svébytnou komplexní úpravou svého druhu, jak posuzovat vytrpěnou bolest a ztížení společenského uplatnění a jak ji coby nemajetkovou újmu kompenzovat. Je materiálem soukromé povahy, který vznikl jako výsledek spolupráce užšího okruhu osob reprezentujících pouze určité dotčené zájmy a konzultací zejména se zástupci justice, to vše na objednávku Ministerstva spravedlnosti, které k jejímu přijetí nemělo žádné ústavní ani zákonné zmocnění.**

Nález sp. zn. I. ÚS 1010/22 ze dne 8. 3. 2023 bod 63:

- „Metodika k náhradě za bolest a ztížení společenského uplatnění (podle § 2958 občanského zákoníku) **není právní předpis ani výkladová pomůcka, která by vzešla z rozhodovací praxe obecných soudů....**“

II. Pod státní správou soudů ve smyslu § 118 odst. 1 zákona o soudech a soudcích nelze podřadit přijímání jakýchkoliv, byť nezávazných výkladových pomůcek k aplikaci právní úpravy a k rozhodování ve věci samé. Jednalo by se **o zásah do nezávislosti soudů.**

III. Nezávislost moci soudní zahrnuje i nezávislost jednotlivých soudů a soudců na sobě navzájem. **K závaznému sjednocování judikatury může proto dojít jen v mezích a způsobem stanoveným zákonem. Nejvyšší soud má zákonný nástroj ke sjednocování judikatury. Podle § 14 odst. 3 zákona o soudech a soudcích v zájmu jednotného rozhodování soudů zaujímá stanoviska k rozhodovací činnosti soudů ve věcech určitého druhu. Metodika není stanovisko vydané v mezích tohoto ustanovení.** Nemůže být takovým stanoviskem ani proto, že s judikaturou nepracuje a v době, kdy Metodika vznikala, ještě žádná judikatura k nové právní úpravě dostupná nebyla.

IV. Znalce činí znalcem právě specifická odbornost. K úkolům Ministerstva spravedlnosti na úseku státní správy znalecké činnosti nepatří definování vlastního obsahu znaleckého zkoumání.

V. Jaké by měly být podmínky výkonu znalecké činnosti v odvětví „stanovení nemateriální újmy na zdraví“ (dnes „hodnocení míry bolesti a funkčních schopností při újmách na zdraví“) v rámci oboru zdravotnictví a co by mělo být náplní případného nadstavbového vzdělání znalců, může ministerstvo definovat až po důkladném zvážení a vyhodnocení právní úpravy plynoucí z § 2958 nového občanského zákoníku.

VI. Pokud by měli znalci postupovat podle Metodiky, mohli by překračovat meze své odbornosti a posuzovat i otázky, které nejsou z hlediska medicínského schopni ověřit a odborně posoudit, natož znalecky potvrdit.

VII. Soudce je při všech svých činnostech vázán jen zákonem a jeho hlavním posláním je nezávislé a nestranné rozhodování konkrétních soudních věcí. **V jakékoliv mimosoudní činnosti by si měl být vědom mezí, v nichž se jako soudce může pohybovat, a měl by být obezřetný a zdrženlivý.** Ještě větší zdrženlivost je třeba žádat od soudců specializovaných senátů Nejvyššího soudu.

IX. Ke stěžejním pravomocím předsedy soudu patří dohled nad tím, zda **soudci dbají své povinnosti chovat se tak, aby nezavdali příčinu ke snížení důvěry v soudnictví a aby nestrannost soudce a soudu nebyla důvodně zpochybňována.** Předseda soudu si musí všímat možného narušení tohoto principu jak v rámci konkrétního řízení, tak při veškerém jednání soudce, a to i v případě, kdy toto jednání nesouvisí přímo s výkonem soudní funkce. Například u účasti soudců ve spolcích je nutno posuzovat, zda takové členství neohrožuje důvěru v nezávislé, nestranné a spravedlivé rozhodování soudců. Za okrajovou účast nelze považovat členství ve správní radě, natož její předsednictví.

X. Z hlediska možného ohrožení důvěry v nestranné rozhodování soudu nelze zapojení soudců ve věci Metodiky hodnotit izolovaně, tj. zvlášt' posuzovat jejich účast na samotné tvorbě **Metodiky**, na jejím zveřejnění, na jejím **školení** a jakémkoliv **dalším prosazování v praxi**. Je zásadní posuzovat celou škálu těchto aktivit jako jeden celek a s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem týkajícím se Metodiky.

Ad 2) Existence znaleckého oboru Sp. zn.: Sleg 76/2020 – viz eKlep - <https://odok.cz/portal/veklep/material/pripominky/KORNBSPGKVKP/>

- Navrhujeme (pozn. NS) proto, aby uvedené **odvětví bylo zařazeno i do nového předpisu**. Doporučujeme konkrétně doplnit seznam v oboru „Zdravotnictví“ o odvětví „Stanovení nemateriální újmy na zdraví“, přičemž v kolonce „Jiné osvědčení nebo specializační studium“ [podle § 8 odst. 1 písm. c) zákona] bude uvedeno:
-
- nadstavbový kurs „Odškodňování újem na zdraví podle zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku“, zahrnující a) základy Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví, b) aplikaci Mezinárodní klasifikace funkčních schopností, disability a zdraví pro účely odškodňování ztížení společenského uplatnění **podle Metodiky k náhradě nemajetkové újmy na zdraví (§ 2958 o. z.), publikované pod č. 63/2014 civilní části Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek**, c) určování bolestného (odškodnění bolesti) podle této Metodiky.

- **TYP:ZNALEC**
- **OBOR: ZDRAVOTNICTVÍ (36/1967 SB.)**
- **ODVĚTVÍ: STANOVENÍ NEMATERIÁLNÍ ÚJMY NA ZDRAVÍ (36/1967 SB.)**
- Celkem nalezeno: **81 záznamů**

- **TYP: ZNALEC**
- **OBOR: ZDRAVOTNICTVÍ**
- **ODVĚTVÍ: HODNOCENÍ MÍRY BOLESTI A FUNKČNÍCH SCHOPNOSTÍ PŘI ÚJMÁCH NA ZDRAVÍ**
- Celkem nalezeno: **4 záznamů**

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 9. 2017, sp. zn. 8 Tdo 190/2017 (č. 39/2018 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část trestní)

- **„Znalci z oboru zdravotnictví, odvětví stanovení nemateriální újmy na zdraví, nepřísluší, aby na základě Metodiky sám stanovil a určil částku náhrady za ztížení společenského uplatnění, neboť je to soud, kdo stanoví její výši podle předem daných kritérií.**

Srovnej též

<https://www.epravo.cz/top/clanky/odskodnovani-nemajetkove-ujmy-ve-svetle-nalezu-ustavniho-soudu-i-us-101022-116811.html>

Nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 1010/22 jak tedy postupovat pro futuro?

- Ústavní soud další používání Metodiky **nezakázal**.
- Místo Metodiky Ústavní soud vidí při **mimosoudním řešení** výše náhrad nemajetkové újmy
 - zejména je to tedy **pomůcka pro pojišťovny**
- Ústavní soud s vědomím toho, že Metodiku budou používat i **soudy**, zdůraznil, že „trvá na požadavku, aby obecný soud, použije-li jako „**výkladovou pomůcku**“ Metodiku, následně ve svých úvahách promítl její nezávaznost, mezery i nedostatky a korigoval ji tak, aby dospěl ke spravedlivému výsledku konvenujícím „zásadám slušnosti“.

Postup do doby rozhodnutí o návrhu OS Vyškov

Návrh na zrušení věty druhé ustanovení § 2958 OZ

– https://www.usoud.cz/fileadmin/user_upload/Tiskova_mluvci/Navrhy/2023/navrh_PI_US_27_23_AN.pdf

- Při ublížení na zdraví odčiní škůdce újmu poškozeného peněžitou náhradou, vyvažující plně vytrpěné bolesti a další nemajetkové újmy; vznikla-li poškozením zdraví překážka lepší budoucnosti poškozeného, nahradí mu škůdce i ztížení společenského uplatnění. ~~Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti.~~

Ombudsman a návrh na zrušení věty druhé § 2958 OZ

- Ombudsman se rozhodl, že využije svého procesního postavení podle § 69 odst. 3 zákona o Ústavním soudu a do řízení vstoupil.
- Jak již ombudsman uvedl ve zprávě o šetření, svou činností chce přispět k diskuzi a odborně vedené debatě.

Otázka právní versus skutková?

- Vytvořil se trend, který přenáší odpovědnost za rozhodnutí ze soudu na znalce?
- Jsou rozhodnutí v předmětných kauzách opřena o skutkově-právní závěry znalců?

Otázka právní versus skutková

- Otázka, zda došlo k nemajetkové újmě a kdo za ni odpovídá, je otázkou právní.
- Výše náhrady za bolestné a ztížení společenského uplatnění je otázkou právní a záleží tedy pouze na úvaze soudu, jakou náhradu poškozenému přizná, za současného respektování zásad slušnosti, přičemž výši náhrady musí soud ve svém rozhodnutí důkladně zdůvodnit (<https://www.epravo.cz/top/clanky/odskodnovani-nemajetkove-ujmy-ve-svetle-nalezu-ustavniho-soudu-i-us-101022-116811.html>)

Účel znaleckého posudku v daných kauzách

- Účelem znaleckého posudku je vytvořit pro soud dostatečně podrobný, strukturovaný a pochopitelný **skutkový podklad**, obsahující **odborný lékařský závěr o míře vyřazení poškozeného ze životních činností a soud si tak může učinit právní závěr o výši náhrady** za nemajetkovou újmu (viz 8 Tdo 190/2017)

Odškodňování nemajetkové újmy ve světle nálezu Ústavního soudu I. ÚS

1010/22 (<https://www.epravo.cz/top/clanky/odskodnovani-nemajetkove-ujmy-ve-svetle-nalezu-ustavniho-soudu-i-us-101022-116811.html>)

- znalcům v oboru zdravotnictví pokládali otázky typu: jak vznikla újma na zdraví, zda lékař v rámci poskytování služeb postupoval de lege artis a v jaké výši má žalobce nárok na náhradu nemajetkové újmy. Otázka, zda operatér chyboval, je otázkou skutkovou, zatímco otázka, zda postupoval v souladu s pravidly lékařského umění, je otázkou právní a znalci na ni nepřísluší odpovídat, může pouze uvést, jaké konkrétní medicínské standardy se na daný lékařský výkon vztahují. Výše náhrady za bolestné a ztížení společenského uplatnění je, i přes snahu nespočetného počtu znalců se k ní vyjadřovat, taktéž otázkou právní a záleží tedy pouze na úvaze soudu, jakou náhradu poškozenému přizná, za současného respektování zásad slušnosti, přičemž výši náhrady musí soud ve svém rozhodnutí důkladně zdůvodnit.

Děkuji za pozornost

JUDr. Miroslav Frýdek, Ph.D. et Ph.D.
Kancelář veřejného ochránce práv
právní asistent veřejného ochránce práv
frydek@ochrance.cz

Člen Expertní skupiny ministra spravedlnosti pro znalectví

Právnická fakulta Masarykovy univerzity

activity manager upskilling – reskilling kurzů pro znalce

editor Bulletinu pro znalecké právo a znalectví a webu www.znalci.law.muni.cz

Centrum dalšího vzdělávání

tel. č.: +420 606 610 865

Miroslav.Frydek@law.muni.cz

MUNI
LAW

Znalci